

Handlingsplan för bredbandsutbyggnad

Tillgång till bredband och internet är en förutsättning för ekonomisk, hållbar och social utveckling. Västernorrlands handlingsplan är en länsgemensam kraftsamling för att förverkliga en fullt utbyggd digital infrastruktur och nå regeringens bredbandsmål. En handlingsplan är en viktig del av den regionala digitala agendan.

Regeringens utgångspunkt är att Sverige ska ha ett bredbandsnät i världsklass. Två viktiga mål som satts upp i den nationella bredbandstillgången är att:

- År 2020 bör 90 % av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100Mbit/s
- Redan år 2015 bör 40 % av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s

I föreliggande handlingsplan har ett antal mål satts upp och som delvis sammanfaller med de nationellt beslutade. De övergripande målen för bredbandsutbyggnaden i Västernorrland är:

- År 2020 har 90 % av alla hushåll och företag tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s
- År 2020 ska det finnas öppet, robust och operatörsneutralt nät mellan samtliga kommuner i länet
- År 2020 ska alla fasta offentliga arbetsställen ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s

Hur målen ska nås beskrivs genom riktlinjer i denna handlingsplan. Det är en styrka att

handlingsplanen utgår från europeiska och nationella riktlinjer och att den kompletteras av lokal och regional erfarenhet. Det är också en styrka att handlingsplanen utgår från länets regionala utvecklingsstrategi som lyfter betydelsen av en väl utbyggd infrastruktur för länets alla verksamhetsområden.

Syfte

Västernorrland har mycket arbete framför sig för att nå upp till målen i den nationella bredbandsstrategin och vår regionala utvecklingsstrategi. En lång rad utmaningar och problemområden beräknas kunna hanteras bättre om ökad samverkan och samordning sker på regional och lokal nivå för en funktionell IT-infrastrukturutbyggnad i länet. Syftet med handlingsplanen är att aggregera kommunernas mål och prioriteringar till en regional nivå.

Styrande strategier

Handlingsplanen utgår från ett antal berörda strategier:

- Europa 2020 – den digitala agendan för Europa
- IT i människans tjänst – den digitala agendan för Sverige
- Nationella bredbandsstrategin
- Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi
- Västernorrlands digitala agenda
- Kommunala bredbandsstrategier
- Övriga relevanta program t.ex. landsbygdsprogrammet.

Handlingsplanen och den regionala utvecklingsstrategin

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är Västernorrlands gemensamma plattform för det strategiska tillväxt- och utvecklingsarbetet. Som länets övergripande inriktningsdokument ska RUS vara vägledande för olika regionala sektors program och strategier. RUS ska också vägleda vid nationell och regional resursfördelning inklusive prioriteringar i samband med ansökningar till EU:s strukturfonder.

Strategin lyfter fram fyra fokusområden: Människans som drivkraft, kompetens som drivkraft, innovationsförmåga som drivkraft och tillgänglighet och infrastruktur som drivkraft. Samtliga av dessa fokusområden är beroende av en fortsatt utbyggnad av mobiltelefoni- och bredbandsnät. Tillgången till IT-infrastruktur är inte bara ett verktyg för att uppnå nämnda mål i dessa fokusområden, det är en nödvändighet och en integrerad del av lösningen.

För god livskvalitet krävs tillgänglighet och delaktighet i det digitala samhället. För att få ett positivt inflyttningsnetto så krävs en attraktiv och funktionell boendemiljö. En miljö med alla de moderna bekvämligheter som finns att tillgå i andra delar av landet och världen. Ett högt deltagande på arbetsmarknaden kräver god tillgång till konkurrenskraftiga arbeten. Den vanligaste typen av nyskapat jobb är tjänstebaserat och är ett mindre eller medelstort företag. Företagen ställer höga krav på internetanslutning, täckning- och kapacitet, och tillgänglighet till digitala tjänster. För glesbygden ses god uppkoppling som ett viktigt redskap för att skapa konkurrenskraft, då många av de arbeten som skapas är platsoberoende, så länge det finns god IT-infrastruktur tillgängligt.

Inom turistnäringen lyfts behovet av god täckning och kapacitet av mobiltelefoni som en förutsättning för marknaden. I takt med att vår användning och vårt beroende av ständig uppkoppling ökar, så ökar också våra krav och

förväntningar på vart vi kan vara uppkopplade.

Tillgänglighet till IT-infrastruktur är en förutsättning för att minska digitala klyftor och skapa en mer jämlik arbetsmarknad. I dagens samhälle krävs det att alla arbetstagare har en grundläggande IT-kompetens. Detta måste grundläggas inom utbildningssystemet med också ingå i ett livslångt lärande. Förväntningen på ett likvärdigt utbildningssystem i hela landet och behovet att IT i undervisningen förutsätter en utbyggd infrastruktur.

Näringslivet ställer idag höga krav på täckning och kapacitet och unga företagare befinner sig ofta inom en utvecklingsintensiv tjänstesektor. Infrastrukturen har en direkt inverkan på innovationsutveckling, att kunna introducera nya produkter och tjänster på marknaden och utveckla verktyg i den akademiska miljön. Den högteknologiska energi- och miljöteknikbranschen har en nära koppling till informationstekniken. Smartare elnät och hållbara energilösningar kräver IT-infrastruktur.

Möjligheten till förbättrad kommunikation genom IT-infrastruktur kan ha en avlastande effekt på transportinfrastrukturen, och därmed även en positiv miljöpåverkan.

Dessa exempel visar på den vilja som finns för att förbättra tillgängligheten höghastighetsbredband och mobiltelefoni, även om de positiva effekter som har direkt koppling till IT-infrastrukturens utbyggnad inte begränsas till det som tas upp i den regionala utvecklingsstrategin.

Strategisk inriktning

Denna handlingsplan utgår från strategiska inriktningar som ska styra prioriteringarna. De strategiska inriktningarna består av följande huvudspar:

- Möjlighet att skapa en redundant, ortsammanbindande ringstruktur mellan samtliga kommuner
- IT-infrastruktur består i huvudsak av fiberoptik med möjlighet för andra operatörer och tjänsteleverantörer att hyra såväl svartfiber som kapacitet
- Möjlighet att förstärka IT-infrastruktur på strategiska platser
- Att skapa konkurrens, valmöjlighet och ytterligare alternativ för tillskapandet av redundans för operatörer och tjänsteleverantörer

Genomförande

En regional handlingsplan är ett viktigt instrument för en läns gemensam mobilisering och koordinering av utbyggnaden av bredband och mobiltelefoni. Det handlar om att ta ett helhetsgrepp för samordning och prioriteringar, med huvudsyftet att minska kostnaderna på ett övergripande plan för projektägare, nätägare, byalag och operatörer. En viktig del är att underlätta för marknadskrafterna, men där detta inte går, även vara behjälplig i frågor gällande finansiering och stöd.

Genom våra fokusområden ska vi initiera aktiviteter som ryms inom ramen för våra strategiska inriktningar och som ska bidra till att uppfylla målen för 2020.

Regional samverkan för finansiering av ortsammanbindande fibernätsutbyggnad

En regional samverkan för finansiering av länets ortsammanbindande bredbandsutbyggnad är centralt för att uppfylla målen för 2020. Kommunerna och Länsstyrelsen bör gemensamt mobilisera för att hitta finansieringsformer till utbyggnaden av ortsammanbindande fibernät för att uppfylla målen om kapacitet- och yttäckning.

Offentlig och privat samverkan

Samverkan för IT-infrastrukturutbyggnad kan till exempel handla om initiativtagarna som även blir nätägare, entreprenörer som utför arbete och installation, kommunalt bredbandsbolag som blir arrendator, kommunen som handlägger processen för marktillträde och bygglov, trafikverket som upplåter egna fastigheters mark samt länsstyrelsen och andra myndigheter som beviljar bidrag. Alla har olika intressen och prioriteringar under processen, och alla har olika makt att påverka de olika delar som ingår. Men däri ligger också styrkan i samverkan. En samverkan skapar en bättre förståelse för varandras processer och behov. Genom de relationer som byggs upp blir kontakter organisationerna emellan enklare och smidigare.

Genom att det offentliga, som ägare till förutsättningar för utbyggnad, skapar ett tätare samarbete för att förenkla för bredbandsaktörerna så ges möjlighet att bygga ut i snabbare takt och på fler ställen. På så sätt vinner alla parter på att skapa så bra förutsättningar som möjligt.

Offentlig och privat samverkan kan förhindra onödigt långa handläggningstider, risker för tillståndsnekande, långa avtalsförhandlingar, långa och osäkra leveranstider. Genom samverkan kan privata bredbandsaktörer bidra med att öppet informera tidigt i projekteringsfasen, skapa färre och tydligare kontaktytor, förenkla och kvalitetssäkra ansökningsunderlag, erbjuda förbättrade och mer detaljerade kartunderlag. De privata aktörerna bidrar också med att utöka intern resurstillsättning för planering/projektering och minimera personberoenden.

Samordning mellan offentliga aktörer som ägare av förutsättningar för utbyggnad

För både fibernäten och mobilnäten är mark och stadsbyggnadsfrågor väsentliga för etablering och utbyggnad. En intern offentlig samverkan mellan de förvaltningar som är

ägare av villkor och tillstånd bör etableras regionalt för att skapa smidigare processer som sparar tid och pengar vid investeringar i näten. Kommuner bör gemensamt utforma harmoniserade villkor för IT-infrastrukturutbyggnad för att förenkla för aktörer att etablera sig.

Kommunicera nyttan med IT-infrastruktur och arbetet lokalt, regionalt och nationellt

En regional samverkansgrupp, koordinerad av Länsstyrelsen är nödvändig för att lyfta betydelsen av IT-infrastruktur inom alla verksamhetsområden och att agera påverkansgrupp på olika nivåer. På regional nivå bör utredningar, kartläggningar och utvärderingar av länets nulägesituation och framtida behov kommuniceras lokalt, regionalt och nationellt. Analyser ska visa på långsiktiga vinster inom förvaltning, tillväxt och regional- och lokal utveckling kopplat till investeringar av IT-infrastruktur. Samverkansgruppen ska bistå med handledning och rådgivning till kommuner, byalag och delegerade bredbandsbolag.

Samverkan med ägare av infrastruktur

För att underlätta genomförandet av en fullt utbyggd IT-infrastruktur bör samarbete upprättas med befintliga och potentiella ägare av infrastruktur för att prioritera nätutbyggnaden till de områden som idag saknar detta.

Ägare av infrastruktur är exempelvis privata- eller offentliga energibolag, trafikverket och operatörer. Vi rekommenderar ett öppet samarbete för bästa resultat.

Trafikverket har i sitt regeringsuppdrag att samverka om och verka för utbyggnaden av ny IT-infrastruktur samt för att göra befintlig kanalisering tillgänglig. Mycket skulle vinnas på en samverkan för samförläggning av fiber mellan kommuner och Trafikverket. För att

Trafikverket ska uppfylla sitt regeringsuppdrag om samverkan för utbyggnad av ny IT-infrastruktur så behövs en långsiktig strategi och en regional och kommunal koordinering.

Regional och lokal samordning

Den regionala nivån måste samspela med den lokala. En regional samordning kan bidra till ökade regionala insatser vad gäller information till, samverkan mellan, och koordinering av berörda regionala aktörer i bredbandsfrågor. Kommunala bredbandsstrategier bör samspela med de strategier som anges i den regionala handlingsplanen. Detta stärker mobiliseringen för finansiering och stimulerar även effekten på privat finansierad utbyggnad.

För en långsiktig och koordinerad kraftsamling rekommenderas tillsättandet av regionala och lokala bredbandssamordnare. På regional nivå kan en mer effektiv koordinering ske mot nationell nivå, infrastrukturägare, markägare, bredbandsoperatörer, andra offentliga organisationer och myndigheter och fiberföreningar.

Den lokala samverkan behandlar koordineringen av elbolag, teknisk förvaltning, bostadsbolag, samhällsbyggnadsförvaltning, fiberföreningar etc.

Samverkan med kringliggande län och kommuner för gemensam stråkplanering

En dialog och samverkan med kringliggande län och kommuner är en viktig del för att hitta kostnadseffektiva lösningar och uppfylla målen om redundans och kapacitet, samt skapa nya affärsmöjligheter.

Regional koordinering av utbyggnad på landsbygden

Fiberutbyggnad på landsbygden är i hög grad beroende av det lokala engagemanget från såväl de som bor och verkar i området, som från kommunen. Mål och strategier för fiberutbyggnad på landsbygden behöver även koordineras regionalt och nationellt för att på bästa sätt bidra till de uppsatta bredbandsmålen.

Fiberutbyggnad som sker inom ramen för offentliga stödmedel bör vara en del av den kommunala bredbandsstrategin och därmed också följa intentionerna i den regionala handlingsplanen. Administrativt komplexa rutiner samt krav på egen likviditet i projekten, gör det svårt för byalagsprojekt att ta del av projektmedel och driva projekt. En samordning som säkerställer kompetens om upphandling, regelverk och tekniska krav samt att projektägaren kan säkerställa likviditeten, kan främja utbyggnaden på landsbygden på flera sätt.

En regional koordinering av landsbygdsprojekt kan också innebära högre kostnadseffektivitet genom att byar då kan anslutas mot närmsta regional IT-infrastruktur vilken inte nödvändigtvis måste befinna sig i den egna kommunen, utan istället kan tillhöra en grannkommuns planområde.